انوارِ فیضانِ رَمَضان

(د امیرِ اہلسنّت د کتاب "**فیضانِ رمضان**" نه د اخستې شوي مواد وروړمبی قسط)

شيخ طريقت، اميرِ اهلسنّت، باني دعوتِ اسلامي، حضرت علامه مولانا ابو بلال

مُحمّد اِلیاس عطّار قادِري رَضَوي

دامت برکاتهم العالية

پښتو ترجمه:
مجلسِ تراجِم
(دعوتِ اسلامي)

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ وَالصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلٰی سَیِّدِ الْمُرْسَلِیْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰہِ مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ ؕ بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ؕ

د کتاب لوستلو دُعا

ديني کتاب يا اسلامی سبق لوستلو نه مخکښې دا لاندې دُعا لولئ
اِنْ شَآءَاللہ تعالٰی څه چه لولئ هغه به مو ياد پاتې کيږي:

اَللّٰھُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا حِكْمَتَكَ وَانْشُرْ عَلَيْنَا رَحْمَتَكَ يَا ذَاالْجَلَالِ وَالْاِكْرَام

ترجمه: اے الله عَزَّوَجَلَّ! په مونږه د عِلم او حِکمت دروازے برسيره [يعني بيرته] کړي او په مونږه خپل رحمت رانازل کړي! اے عظمت او بزرګئ والا!

(مستطرف ج ص۰ دار الفکر بيروت)

(اول او آخر کښې يو يو ځل دُرود شريف اولولئ)

طالب غم
مدینہ بقیع
ومغفرت

د رسالے نوم: انوارِ فيضانِ رَمَضان
اول ځل: ....
تعداد: ....
ناشِر: مَکْتَبَةُ الْمَدِيْنَه عالمي مدني مرکز فيضانِ مدينه، بابُ المَدينه کراچۍ.

مَدَني عرض: بل چا ته د دې رسالے چاپ کولو اجازت نشته

کتاب اخستونکي توجّه اوکړئ

که د کتاب په طباعت کښې څه ښکاره خامي وي يا پاڼړې کمې وي يا په بائنډِنګ کښې مخکښې وروسته لګيدلي وي نو مَکْتَبَةُ الْمَدِيْنَه ته رجوع اوکړئ.

انوارِ فیضانِ رَمَضان

د شیخ طریقت اَمیرِ اَهلِسُنّت، بانئِ دعوتِ اِسلامي **حضرت علّامه**، مَولانا، **ابُو بِلال محمّد اِلیاس عطّار قادِري، رَضَوي** دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه د کتاب "**فیضانِ رمضان**" نه د اخستې شوي مواد ورومبےقِسط.

پیشکش:

مجلسِ تَراجِم دعوتِ اِسلامي

برائے رابطہ:

عالمی مدنی مرکز فیضانِ مدینہ محلہ سوداگران

پرانی سبزی منڈی، باب المَدینہ کراچی، پاکستان

UAN: ☎ +92-21-111-25-26-92 – Ext. 7213

Email: translation@dawateislami.net

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰی سَیِّدِ الْمُرْسَلِیْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ ط بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ط

فضائل رمضان شريف

شيطان که هر څومره ناراستي درواچوي خو تاسو هِمَّت اوكړئ او **فيضانِ رَمَضان** (هر كال شَعْبَانُ الْمُعَظَّم كښې) پوره لوَلئ اِنْ شَآءَاللّٰه تعالیٰ د دې بركتونه به پخپله اُووينئ

د دُرُود شريف فضيلت

د **الله تعالیٰ** خوږ **محبوب** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ارشاد فرمائي: "بيشكه د قيامت په ورځ به په خلقو كښې ما ته د ټولو نه زيات نزدے هغه وي څوك چه ما باندې د ټولو نه زيات دُرُود شريف ليږي." (ترمذی ج ص حدیث)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

خوږو خوږو اسلامي ورونړو! د **الله** تعالیٰ په كروړونو كروړونو احسانونه دي چه هغه مونږ ته د **رَمَضَانُ الْمُبَارَك** په شان عظيمُ الشّان نِعمت راكړے دے. د رَمَضان د مياشتي به څه وائي! د دې خو هر ساعت د رَحمتونو نه ډك دے. په **رَمَضَانُ الْمُبَارَك** كښې د هرې نيكئ ثواب اويا هُمره يا د دې نه هُم زيات دے. (مِراٰۃ ج ص) د نفلو ثواب د فرضو هُمره او د فرضو ثواب يو په اويا كړے شي. عرش اوچتولو والا فرښتے د دروژه دار په دُعا باندې آمين وائي او د فرمانِ مُصطَفٰی صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم مطابق: "د رَمَضان د

روژه دار د پاره د درياب مهيان روژه ماتي پوري د بخښني دُعاګاني کوي.“
(التّرغِيب والتّرهِيب ج ص حديث)

د عِبادت دروازه

د الله تعالیٰ د خوږ حبيب صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم فرمانِ عاليشان دے: ”روژه د عِبادت دروازه ده.“ (الجامِعُ الصَّغير ص حديث)

د قرآن نازِليدل

د دي مبارکي مياشتي يو خصوصِيَّت دا هم دے چه الله تعالیٰ په دي کښي قرآنِ پاك نازل کړے دے. چنانچه په مُقَدّس قرآن کښي د قرآن د نازليدو او د رَمَضان د مياشتي باره کښي اللهُ رَحمٰن عَزَّوَجَلّ اِرشاد فرمائي:

شَهۡرُ رَمَضَانَ الَّذِیۡۤ اُنۡزِلَ فِیۡهِ الۡقُرۡاٰنُ هُدًی لِّلنَّاسِ وَ بَیِّنٰتٍ مِّنَ الۡهُدٰی وَ الۡفُرۡقَانِ ۚ فَمَنۡ شَهِدَ مِنۡکُمُ الشَّهۡرَ فَلۡیَصُمۡهُ ؕ وَ مَنۡ کَانَ مَرِیۡضًا اَوۡ عَلٰی سَفَرٍ فَعِدَّۃٌ مِّنۡ اَیَّامٍ اُخَرَ ؕ یُرِیۡدُ اللّٰهُ بِکُمُ الۡیُسۡرَ وَ لَا یُرِیۡدُ بِکُمُ الۡعُسۡرَ ۫ وَ لِتُکۡمِلُوا الۡعِدَّۃَ وَ لِتُکَبِّرُوا اللّٰهَ عَلٰی مَا هَدٰىکُمۡ وَ لَعَلَّکُمۡ تَشۡکُرُوۡنَ ﴿۱۸۵﴾ (پ البقره:)

مَفهُوم ترجمهٔ کَنزُالاِيمان: د رَمَضان مياشت هغه ده چه قرآن پکښي نازِل شو، د خلقو د پاره هِدايت او رَهنُمائي او د فيصلے روښانه خبري، نو په تاسو کښي چه څوك دا مياشت اومومي نو ضرور دِ د دي روژے اونيسي او څوك چه بيمار وي يا په سفر کښي وي، نو هُم دومره روژے په نورو ورځو کښي. الله (تعالیٰ) په تاسو آساني غواړي او په تاسو سختي نه غواړي. او د دي لپاره چه تاسو شمېر پوره کړئ او د الله (تعالیٰ) لوئي

[یعني براﺉي] بیان کړئ په دې چه هغه تاسو ته هِدایت اوکړو او د پاره د دې چه تاسو شُکر گُزاره شئ.

د میاشتو د نومونو وجه

رَمَضان، دا د "رَمض" نه جوړ شوے او د دې معنٰی ده "په ګرمئ سوزیدل." ځکه چه کله د میاشتو نومونه د قدیمو عَرَبو د ژبې نه نقل کړے شو نو هغه وخت چه د کوم قِسم موسم وو د هغے مطابق ئې د میاشتو نومونه کیښودل. اِتِّفاقاً په هغه وخت کښې رَمَضان په سخته ګرمئ کښې راغلے وو ځکه ئې دا نوم کیښودے شو. (اَلنِّهایة لِاِبْنِ الاثِیر ج ص.)

حضرت مُفتي احمد یار خان رَحْمَۃُاللہِ تَعَالٰی عَلَیْہ فرماﺉي: بعضو مُفَسِّرینو رَحِمَهُمُ اللهُ تَعَالٰی فرماﺉلي دي چه کله د میاشتو نومونه کیښودلے شو نو په کوم موسم کښې چه کومه میاشت وه په هغے ئې د هغه [میاشتې] نوم کیښودو کومه میاشت چه په ګرمئ کښې راغلې وه هغے ته رَمَضان اووئیلے شو او کومه چه په سپرلي کښې وه هغے ته ئې رَبِیعُ الْاَوَّل او کومه چه په یخنئ کښې وه، چه کله اوبه کنګل کیدلي نو هغے ته جُمَادَی الْاُولٰی اووئیلے شوه. (تفسِیرِ نعِیمی ج ص.)

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیب! صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

د سرو یاقُوتو کور

د سیِّدُنا ابُو سعید خُدري رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ نه رِوایت دے، د مکّے مدینے د سُلطان صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم د رَحمت نه ډك فرمان دے. "چه کله د رَمَضان

اوله شپه راشي نو د آسمانونو او جَنَّت دروازے خلاصې [يعني بيرته] کړے شي او آخري شپے پورې نه بنديږي. کوم بنده چه د دې مبارکې مياشتې په يوه شپه کښې لـمونځ کوي نو الله تعالیٰ د هغه د هرې سَجدے په بدله کښې د هغه د پاره پينځلَّس سوه نيکئ ليکي او د هغه د پاره په جَنَّت کښې د سرو **ياقوتو کور** جوړَوي. پس څوك چه د رَمَضان د مياشتې **اوله روژه** نيسي نو د هغه تير شوي ګناهونه مُعاف کړے شي، او د هغه د پاره د سحر نه مانبامه پورې **اويا زره فَرښتے** د بخښنې دُعا کوي. په شپه او ورځ کښې چه کله هم **سجده** کوي نو د هغه د هرې سجدے په بدله کښې هغه ته (په جَنَّت کښې) يوه يوه داسې وَنه ورکولے کيږي چه د هغے په سورې کښې (په آس) سور کس پينځوو سوو کالو پورې مزل اوکړي." (شُعَبُ الْاِيمان ج ص حديث مُلَخَّصاً)

صَـلُّـوْا عَـلَى الْـحَـبِـيْـب! صَلَّى اللّٰهُ تَعالٰی عَلٰی مُحَمَّد

نابينا خورزه ئې بينا شوه (مَدَنـي سپرلے)

خوږو خوږو اسلامي ورونړو! اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ د تبلِيغِ قرآن و سُنَّت په عالـمګير غير سياسي تحريك، دعوتِ اِسلامي کښې د شامِلو **عاشِقانِ رسُول** د صُحبت حاصليدو په صورت کښې د رَمَضَانُ الْمُبَارَك د مياشتې بَرَکتونه حاصلولو ډير ذِهن جوړيږي ګني په بدو **صحبتونو** کښې د اوسيدو په وجه په دې مبارکه مياشت کښې هم اکثر خلق ګناهونو کښې اخته اوسي. راځئ د ګناهونو په دلدل کښې نخښتي يو **فنکار** واقعه واورئ

چه هغه د دعوتِ اسلامي **مَدَني ماحول**، مَدَني رنګ کښې رنګ کړو. هغه داسې چه د اورنګي ټاؤن (بابُ المَدِينه کراچئ) د يو اسلامي وررور د بيان خُلاصه ده: افسوس په کروړونو افسوس! زه يو **فنکار** ووم، په ميوزيکل پروګرامونو او فنکشنو کښې مې د ژوند قيمتي ورځې او شپې بربادېدلې، په زړه او دِماغو مې د غفلت څه داسې پردے پرتے وې چه نه را ته د لـمانځه کولو توفيق حاصل وو او نه را ته د ګناهونو احساس وو. يو اسلامي وررور راباندې **اِنفرادي کوشش** اوکړو او په (هـ- 2003ء) کښې صحرائے مَدِينه بابُ المَدينه کراچئ کښې د بابُ الاسلام [سِندھ] سطح باندې کېدونکي **د درې ورځو د سنّتو ډکې اجتِماع** کښې ئې د شرکت کولو ترغيب راکړو. خوش قِسمتئ سره را ته په هغے کښې د شرکت کولو سعادت نصيب شو. د درې ورځو اِجتماع په آخِره کښې په رِقّت انګيزه [يعني ژړوونکي] دُعا کښې زه په خپلوګناهونو باندې ډېر پښيمانه شوم، او په دې جذباتو کښې په چغو چغو په ژړا شوم، بس ژړا کار اوکړو! اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ ما ته د **دعوتِ اسلامي** مَدَني ماحول نصيب شو، او ما د سندرو او ګډا د **محفلونو** نه توبه اوکړه او **مَدَني قافِلو** کښې سفر کول مې خپل معمول جوړ کړو. په 25 دسمبر 2004ء چه زه د **مَدَني قافلے** په سفر روانيدم نو د کشرې خور فون راغے او په ژړا ئې دا خبر راکړو چه د هغے **نابينا لور** شوې ده او ډاکټرانو وئيلي دي چه د دې نظر نه شي بنه کېدے، دا ئې چه اووئيل نو د هغے برداشت ختم شو او د غم نه ئې ډېر زيات اوژړل. ما ورته دا تسلِّي ورکړه چه اِنْ شَآءَاللّٰه تعالٰی **مَدَني**

قافِله کښې به دُعا کوومه. بیا ما په مَدَني قافِله کښې پخپله هم دُعاګانې اوکړې او د مَدَني قافِلے په عاشِقانِ رسول مې هم دُعاګانې اوکړې. چه کله مَدَني قافِلے نه بیرته راغلم نو په دویمه ورځ مې د کشرې خور فون راغلے او په خوشحالۍ خوشحالۍ ئې دا خوشخبري راکړه چه اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ **زما د نابینا لور مهِك سترګې روښانه شوې دي او ډاکټران حیران دي چه دا څنګه بینا شوه! ځکه چه زمونږه په ډاکټرۍ کښې د دې هیڅ عِلاج نه وو.** د دې بیان ورکولو په وخت کښې اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ زه په بابُ الْمَدِینه کراچۍ کښې د علاقائي مشاورت د یو رُکن په حیثیت د دعوتِ اسلامي د مَدَني کارونو د پاره د کوششونو کولو سعادتونه حاصلووم.

آفتوں سے نہ ڈر، رکھ کرم پر نظر | روشن آنکھیں ملیں، قافلے میں چلو
آپ کو چارہ گر، نے گو مایوس کر | بھی دیامت ڈریں، قافلے میں چلو

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

خوږو خوږو اسلامي ورونړو! تاسو اولیده! د دعوتِ اسلامي مَدَني ماحول څومره ښکلے دے. دې سره د ترون په بَرَکت معلومه نه ده د معاشرے څومره وران کارو خلقو اصلاح اوشوه او هغوئي باکِرداره شو او د سنّتو ډك د عزّت ژوند تیروونکي جوړ شو او د مَدَني قافِلو سېرلي هم تاسو وینئ. څنګه چه مَدَني قافِلو کښې د سفر په بَرَکت د بعضې خلقو دُنیاوي مصیبتونه ختم شي، اِنْ شَآءَ اللّٰه تعالیٰ دغسې به د **تاجدارِ رِسالت** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم د شفاعت په بَرَکت د آخِرت آفت هم په راحت کښې بدل شي. □

ٹوٹ جائیں گے گنہگاروں کے فوراً قید وبند
حشر کو کھل جائے گی طاقت رسولُ اللہ کی (حدائقِ بخشش شریف)

پینځه خصوصي کرامتونه

حضرتِ سیِّدُنا عبدُ الله بِن جابِر رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ نه رِوايت دے چه د دوارو جهانو سردار خوږ نبي صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم فرمائي: زما اُمَّت ته د رَمَضان په مياشت کښې **پينځه خيزونه** داسې ورکړے شوي دي چه هغه زما نه مخکښې يو نبي عَلَیْہِ السَّلَام ته هم نه دي ورکړے شوي. (۱) چه کله د رَمَضَانُ الْمُبَارَك اوله شپه وي نو **الله** تعالیٰ د هغوئي طرف ته د رَحمت نظر فرمائي او د چا طرف ته چه **الله** تعالیٰ د رَحمت نظر اوفرمائي هغه ته به کله هم عذاب ورنکړي () د ماښام په وخت کښې د هغوئي د خُلے بوئي (چه هغه د لوږې په وجه وي) د الله تعالیٰ په نِزد د مُشکو د خوشبو نه هم بهتر دے (۳) فرښتے هره شپه او ورځ د هغوئي د پاره د بخښنې دُعاګانې کوي (٤) **الله** تعالیٰ جَنَّت ته حُکم فرمائي، "زما د (نيکو) بندګانو د پاره ښائِسته شه، نزدے ده چه هغوئي به د دُنيا د مَشَقَّت نه زما په کور او کرم کښې راحت اومومي (٥) چه کله د رَمَضان د مياشتې آخِري شپه راشي نو **الله** تعالیٰ د ټولو مغفِرت اوفرمائي. د قوم نه يو کس اودريدو او عرض ئې اوکړو، يا **رَسُولَ الله** صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم دا **لَيلَةُ القدر** ده؟ ارشاد ئې اوفرمائيلو: "نه، آيا تاسو نه وِينئ چه مزدوران کله د خپلو کارونو نه اوزګار شي نو هغوئي ته مزدوري ورکولے شي." (شُعَبُ الْاِیْمان ج ص۰ حدیث۰)

د صغیره ګناهونو کَفّاره

د **حضرتِ** سَیِّدُنا ابُوهُریره رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْهُ نه رِوایت دے چه **رَسُولُ الله** صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم فرمائي: "پینځه واړه لمونځونه او جُمُعه د راروانې جُمُعے پورې او د رَمَضان میاشت د راروان بل رَمَضان د میاشتې پورې د ګناهونو کفّاره دي تر څو چه د کبِیره ګناهونو نه ځان اوساتلے شي." (مُسلِم ص حدیث)

کاش چه! پوره کال رَمَضان وے

خوږو خوږو اسلامي ورونړو! زمونږه د خوږ خوږ آقا صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم فرمانِ عالیشان دے: "که بندګانو ته معلومه وے چه رَمَضان څه دے نو زما اُمّت به دا خواهش کولے چه کاش ټول کال صرف رَمَضان وے."
(اِبنِ خُزیمه ج ص، حدیث)

د آقا صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَسَلَّم بیان مبارک

حضرتِ سیِّدُنا سَلمان فارسي رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْهُ فرمائي چه د الله تعالیٰ خوږ مکّی مَدَنی محبوب صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم د شعبان د میاشتې په آخِرئ ورځ بیان اوفرمائیلو: "اے خلقو! په تاسو عَظَمت والا او بَرَکت والا میاشت راغله، هغه میاشت چه په هغے کښې یوه شپه (داسې هم ده چه هغه) د زرو میاشتو نه غوره ده، د دې (مبارکې میاشتې) روژے الله تعالیٰ فرض کړې او د دې په شپه کښې قیام[1] تَطَوُّع (یعني سُنّت) دے. څوک چه په دې کښې د

[1] دلته قیام نه مُراد تراوِیح دي.

نیکۍ کار اوکړي نو داسې ده لکه په بله میاشت کښې ئې چه فرض ادا کړو او په دې کښې چه چا **فرض** ادا کړو نو داسې دے لکه په نورو ورځو کښې ئې چه **اویا فرض** ادا کړل. دا میاشت د **صبر** ده او د **صبر** ثواب جَنَّت دے او دا میاشت د **مُؤَاسات** (یعني د غمرازۍ او خیر ښیګړې) ده او په دې میاشت کښې د مُومِن **رِزق** زیاتولے شي. څوك چه په دې کښې په روژه دار **اِفطار** [یعني روژه ماتے] اوکړي د هغه د ګناهونو د پاره **مغفِرت** دے او د هغه غاړه به د اور نه آزاده کړے شي. او هغه **اِفطار** کوونکي [یعني په بل روژه ماتے کوونکي] ته به هُم هغسې ثواب ورکولے شي څنګه چه به روژه نیولو والا ته ورکولے شي بغیر د دې نه چه د هغه په ثواب کښې څه کمے اوشي." مونږه عرض اوکړو، **یا رَسُولَ الله** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم! په مونږ کښې هر یو کس سره هغه څیز نشته چه په هغې [په بل کس] **اِفطار** [یعني روژه ماتے] اوکړي. خوږ نبي صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم اوفرمائیل: **الله** تعالٰی به دا ثواب هغه کس ته ورکوي څوك چه په یو ګُوټ شودو [یعني پئیو] یا یوه کهجوره یا په یو ګُوټ اوبو په بل روژه ماتے اوکړي او چا چه په روزه دار باندې په مړه ګیډه خوراك اوکړو، په هغه باندې به الله تعالٰی زما د حوض نه څښې چه کله به هم نه تږے کیږي. تر دې چه جنّت ته داخل شي. دا هغه میاشت ده چه د دې اوّل (یعني اولنۍ لس ورځې) رَحمت دے او د دې **مینځ** (یعني د مینځ لس ورځې) **مغفِرت** دے او **آخِر** (یعني آخِرۍ لس ورځې) **د جَهَنَّم نه آزادي** ده. څوك چه په خپل غلام باندې په دې میاشت کښې تَخفِیف اوکړي (یعني کار ترې کم

واخلي) اللّٰه تعالیٰ به هغه اوبخښي او د جَهَنَّم نه به ئې آزاد کړي، په دې مياشت کښې د څلورو خبرو کثرت کوئ. په هغے کښې دوه داسې دي چه د هغے په ذريعه به تاسو خپل **ربّ** تعالیٰ راضي کوئ او د باقي دوو نه تاسو ته بے نيازي نشته. پس هغه دوه خبرې چه د هغے په ذريعه به تاسو خپل **ربّ** تعالیٰ راضي کوئ هغه دا دي: (۱) د لَآاِلٰهَ اِلَّااللّٰهُ ګواهي ورکول () اِسْتِغْفَار کول. او هغه دوه خبرې د کومو نه چه تاسو ته غَنا (بے نيازي) نشته هغه دا دي، (۱) **اللّٰه** تعالیٰ نه جَنَّت غوښتل () جَهَنّم نه د **اللّٰه** تعالیٰ پناه غوښتل.“

(شُعَبُ الْاِيْمان ج ص،حديث،.اِبنِ خُزيمه ج ص حديث)

خوږو خوږو اسلامي ورونړو! اوس چه کوم حديث بيان کړے شو په هغے کښې د رَمَضَانُ الْمُبَارَك د مياشتې د رَحمتونو، بَرَکتونو او عظمتونو ښه ډير ذِکر شوے دے. په دې مبارکه مياشت کښې د **کلِمه** شريف په زيات شمير کښې د وئيلو او د ډير ډير **اِستِغفار** يعني د ډيرې توبے په ذريعه د **اللّٰه** تعالیٰ د راضي کولو کوشش کول پکار دي. او د دې دوو خبرو نه خو په هيڅ حالت کښې هم بے پرواه کيدل نه دي پکار، يعني د **اللّٰه** تعالیٰ نه په جنّت کښې د داخليدو او د جَهَنَّم نه د پناه غوښتو ډير سوالونه کول پکار دي.

د رَمَضَانُ الْمُبَارَك څلور نومونه

اللّٰهُ آکبر عَزَّوَجَلَّ! د رَمَضان د میاشتې څومره ښکلې بَرَکتونه دي! مشهور **مُفَسِّر حَکِیمُ الاُمَّت** حضرت مُفتي احمد یار خان رَحۡمَۃُاللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیۡہ په **تفسیرِ نعیمي** کښې فرمائي:"د دې مبارکې میاشتې ټول څلور نومونه دي. (۱) **د رَمَضان میاشت** () **د صبر میاشت** (۳) **د مُؤَاسات میاشت** او (٤) د **وُسعَتِ رِزق** [یعني د رزق د فراخۍ] **میاشت**. **نور** فرمائي، روژه **صبر** ده او د دې جزاء **ربّ** تعالٰی دے او هغه [روژه] په دې میاشت کښې نیولے شي، ځکه دې ته **د صبر میاشت** وائي. د **مُؤَاسات** معنیٰ ده خیر ښیګړه کول. ولے چه په دې میاشت کښې ټولو مسلمانانو سره خاص طور نزدے خپلوانو سره خیر ښیګړه کول زیات ثواب لري ځکه دې ته د **مُؤَاسات** میاشت وائي. په دې کښې رزق هم فراخه کیږي ځکه چه غریبانان هم پکښې نعمتونه خوري، ځکه د دې نوم د **وُسعَتِ رِزق** [یعني د رزق د فراخۍ] **میاشت** هم دے."

(تفسیرِ نعیمي ج ص۰)

د "ماهِ رَمَضان مُبارَك" د دیارلسو حُروفو په نِسبت دیارلس مَدَنی ګلونه

(دا ټول مَدَنی ګلونه د تفسیرِ نعیمي د جِلد نه اغستے شوي دي)

۞ کعبهٔ مُعَظَّمه مسلمانان ځان ته غواړي او [بَرَکتونه] ورکوي او دا [رَمَضان] پخپله راځي او رَحمتونه تقسیموي. لکه هغه (یعني کعبه) چه

کوهے دے او دا (یعني رَمَضان شریف) درياب دے او یا هغه (یعني کعبه) درياب دے او دا (یعني رَمَضان شریف) باران دے.

﴿﴾ په هره میاشت کښې په خاصو تاريخونو کښې او په تاريخونو کښې هم په خاص وخت کښې عبادت کيږي. مَثَلًا د غټ اختر په یو څو مخصوصو تاريخونو کښې **حج** کيږي، او د مُحَرَّم لسم تاريخ افضل دے، خو د **رَمَضان په میاشت** کښې هره ورځ او هر وخت عبادتونه کيږي. روژه عبادت دے، روژه ماتے عبادت دے، د روژه ماتي نه پس د تراويح اِنتِظار عبادت، د تراوِيح ادا کولو نه پس د پیشمني په اِنتِظار کښې اوده کیدل عبادت او بیا پیشمنے کول هم عبادت دے. الغَرَض په هر هر وخت کښې ئې د الله تعالیٰ د شان نظارے دي.

﴿﴾ **رَمَضان** يوه بټۍ ده، څنګه چه بټۍ ګنده اوسپنه صفا کوي او صفا اوسپني نه د مشين پُرزه جوړه کړي یعني هغه اوسپنه قیمتي کړي، سرو زرو نه کالے جوړ کړي او د استعمال قابِل ئې کړي. هم دغسې **د رَمَضان میاشت** ګنهګاران پاك کوي او د نیکانو خلقو درجے اوچتوي.

﴿﴾ **رَمَضان** کښې د نفلو ثواب د فرضو هُمره او د فرضو ثواب اویا "۷۰" هُمره کيږي.

﴿﴾ **بعضي** عُلَماء فرمائي: څوك چه په رَمَضان کښې وفات شي د هغه نه د **قَبْر** سوالونه هم نه کيږي.

﴾﴿ **په دې** مياشت کښې شبِ قدر دے. تير شوي آيت نه معلومه شوه چه قرآن په رَمَضان کښې نازل شوے دے او بل ځائے فرمائي:

إِنَّآ أَنزَلْنَـٰهُ فِى لَيْلَةِ ٱلْقَدْرِ ﴿١﴾ مَفهُومِ ترجمۂ کَنزُالاِيمان: بيشکه مونږ هغه د قدر په شپه کښې نازل کړو. (پ۳۰، القدر:۱)

د **دواړو** آيتونو يو ځائے کيدو نه معلومه شوه چه شبِ قدر په رَمَضان کښې دے او هغه غالِباً ووه ويشتمه شپه ده. ځکه چه په لَيۡلَةُ الۡقَدۡر کښې نهه حُروف دي او دا لفظ په سُورۂ قَدر کښې درې ځله راغلے دے دغسې دا ووه وِيشت شو نو معلومه شوه چه هغه ووه ويشتمه شپه ده.

﴾﴿ په **رَمَضان** کښې د دوزخ دروازے بندې شي، جَنَّت شُکلے کړے شي او د هغے دروازے بيرته کړے شي. ځکه په دې ورځو کښې د نيکو زياتوالے کيږي او په ګناهونو کښې کمے کيږي. کوم خلق چه ګناه کوي هغوئي د خپل نفسِ اَمّاره يا د خپل ملګري شيطان (قَرِين) په دوکه کولو کوي.

﴾﴿ د رَمَضان د خوراك څنباك حساب نشته.

﴾﴿ د **قيامت** په ورځ به رَمَضان او قُرآن د روژه دار شفاعت کوي، رَمَضان به وائي: مولٰى عَزَّوَجَلَّ! ما دا د ورځې خوراك څنباك نه منع کړے وو او **قُرآن** به عرض کوي چه يا **ربّ**! عَزَّوَجَلَّ ما دا د شپے د تلاوت او تراويح په ذريعه اوده کيدو نه منع کړے وو.

﴿۰﴾ **حضورِ انور** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم به په **رَمَضَانُ الْمُبَارَك** کښې هر قيدي ازادولو او هر سوال ګر ته به ئې ورکړه کوله. **ربّ** تعالیٰ هم په رَمَضان کښې جهنَّميان پريږدي. لِهٰذا پکار ده چه په رَمَضان کښې نيك کارونه اوکړے شي او ګناهونو نه ځان اوساتلے شي.

﴿۰﴾ په **قُرآنِ** کريم کښې صرف د رَمَضان شريف نوم اغستے شوے دے او هم د دې فضائِل بيان شوي دي. د بلې کومې مياشتې نه ښکاره نوم شته او نه داسې فضائِل. په مياشتو کښې صرف د **رَمَضان** د مياشتې نوم قُرآن شريف کښې راغلے دے. په زنانؤ کښې کښې صرف د **بي بي مريم** رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهَا نوم په قُرآن کښې راغلے دے. په صحابه کښې صرف د حضرتِ سيِّدُنا **زَيد اِبنِ حارِثه** رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ نوم په قُرآن کښې اغستے شوے دے، دې نه د دې درې وارو عَظَمت معلوم شو.

﴿۰﴾ په **رَمَضان** شريف کښې د روژه ماتي او پيشمني په وخت کښې دُعا قبليږي يعني د روژه ماتي کولو په وخت کښې او پيشمني کښې د خوراك نه پس. دا مرتبه بلې يوے مياشتې ته نه ده حاصله.

﴿۰﴾ په **رَمَضان** کښې پينځه حروف دي، **ر،م،ض،ا،ن**... **ر** نه مُراد رَحمتِ اِلٰهي عَزَّوَجَلَّ، **ميم** نه مُراد مَحَبَّتِ اِلٰهي عَزَّوَجَلَّ، **ض** نه مُراد ضَمانِ اِلٰهي عَزَّوَجَلَّ، **اَلِف** نه امانِ اِلٰهي او **ن** نه مُراد نُورِ اِلٰهي عَزَّوَجَلَّ . او په رَمَضان کښې پينځه عبادتونه خاص طور کيږي. روژه، تراوِيح، تِلاوتِ قُرآن، اِعتِكاف

او شبِ قدر کښې عبادتونه. نو څوك چه د زړه په صِدق دا **پينځه عبادتونه** اوکړي هغه د دې **پينځه انعامونو** حقدار دے. (تفسيرِ نعيمی جلد ص٠)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ تَعالٰى عَلٰى مُحَمَّد

جنّت ښکلے کوي

حضرتِ سَیِّدُنا عبدُالله اِبنِ عمر رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُما نه رِوايت دے چه تاجدارِ مَدينه صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم فرمائي: " بيشکه **جَنَّت** د کال د شروع نه د راروان کاله پورې د **رَمَضَانُ الْمُبَارَك** د پاره ښکلے کولے شي او اوئې فرمائيل: د رَمَضان شريف په اوله ورځ د جنّت د وَنو د لاندې نه غټو غټو سترګو والا حورو باندې هوا لګي او هغوئي عرض کوي: "اے پروردګار عَزَّوَجَلَّ! په خپلو بندګانو کښې داسې بندګان زمونږه خاوند جوړ کړې چه هغوئي ته مونږ اوګورو نو زمونږه سترګې يخې شي او چه کله هغوئي مونږ ته اوګوري نو د هغوئي سترګې يخې شي. (شُعَبُ الاِيمان ج ص حديث)

جَنَّت څوك ښکلے کوي؟

مشهور **مُفَسِّر حَكِيمُ الْأُمَّت** حضرت مُفتي احمد يار خان رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه د حديثِ پاك د دې حِصّے: "بيشکه **جَنَّت** د کال د شروع نه راروان کاله پورې د **رَمَضَانُ الْمُبَارَك** د پاره ښکلے کولے شي" نه لاندې په مِرأة جِلد ۳ صفحه ۱٤ نه ۱٤۳ پورې فرمائي: يعني د واړه اختر مياشت ښکاريدو سره، د راروان رَمَضان د پاره د جَنَّت ښائسته کول شروع شي او ټول کال ئې

فرښتے ښائسته کوي، جَنَّت پخپله هسې هُم ښکلے او بیا نور هُم زیات ښکلے کېږے شي او بیا ښائسته کولو والا فرښتے وي نو څنګه به ښکلے کیږي د هغے ښائسته والے زمونږه د وَهم او ګُمان نه لرې خبره ده، بعضې مسلمانان په رَمَضان کښې جُماتونه ښکلې کوي، رنګ روغن پکښې کوي، جنډے پرې لګوي، رنړاګانې پرې لګوي، د دې اصل هُم دا حدیث دے.

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ! د جَنّت د عَظَمَت به څه وائې! کاش! چه مونږه بے حِسابه اوبخښلے شو او جَنَّتُ الفِردَوس کښې را ته د خوږ خوږ مکّي مَدَني آقا صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ګاونډ رانصیب شي. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ! د تبلیغِ قرآن و سُنّت عالـمګیر غیر سیاسي تحریك **دعوتِ اسلامي** د اَهلِ حقّ مَدَني تحریك دے. دې سره هر وخت خپل تَعَلُّق مضبوط ساتئ، دعوتِ اسلامي والؤ باندې د **الله** تعالیٰ څنګه څنګه مهربانئ کیږي، د دې یوه نظاره اوګورئ:

جَنّت کښې د آقا د ګاونډ زیرے

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ! اسلامي ورونړو او اسلامي خویندو ته د **فِیْ سَبِیْلِ الله** درسِ نِظامي (یعني عالِم کورس) تعلیم ورکولو د پاره د دعوتِ اسلامي د انتِظام نه لاندې د **جامِعَةُ الْمَدِینه** په نوم ګنړ شمیر **جامِعات** قائم کړے شوي دي.

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ عَزَّوَجَلَّ! په هـ کښې د دعوتِ اسلامي د دي جَامِعَاتُ الْمَدِينه (بابُ المَدينه کراچئ) تقريباً يو سل شپيته طَلَبه سمدستي دولسو مياشتو د پاره د اللّٰہ تعالیٰ په لار کښې [مَدَني قافِله کښې] سفر اختيار کړو. په شروع کښې هغوئي ته د **مَدَني انعامات و مَدَني قافله کورس** کولو ترکيب اوکړے شو، د دې [کورس] په دوران کښې د طَلَبه په زړونو کښې د اِسلام د خِدمت جذبه نوره هم زياته شوه او په هغوئي کښې ۷۷ طَلَباء ټول عمر د پاره ځانونه مَدَني قافلو د پاره پيش کړل! په دې عظيمه قربانئ باندې د حوصله زياتولو يو زبردست صورت جوړ شو، هغه داسې چه يو عاشِقِ رسول په خوب کښې د **سرکارِ مدينه** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَيْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ديدار اوکړو، خوب کښې ورته **خوږ آقا** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَيْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم دا زيرے ورکړو:"**کوم کوم کس چه خپل ځان د ټول عُمر د پاره پيش کړے دے زه به هغوئي په جنّت کښې خپل ځان سره ساتم.**" خوب ليدونکے عاشقِ رسول [وائي چه زما] په زړه کښې دا ارمان پيدا شو چه کاش! په کروړونو کاش! چه زه هم په دې خوش نصيبو کښې شامِل کړے شوے وے. د **اللّٰہ** تعالیٰ خوږ محبوب صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَيْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم زما د زړه په خبره پوهه شو او اوئې فرمائيل: "که ته هم په هغوئي کښې شامليدل غواړې نو خپل ځان د ټول عمر د پاره پيش کړه."

سرِ عرش پر ہے تری گزر، دلِ فرش پر ہے تری نظر
ملکوت و ملک میں کوئی شے، نہیں وہ جو تجھ پہ عیاں نہیں

(حدائقِ بخشش شريف)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

خوش نصيبه عاشِقانِ رسول ته دِ دا لوئي زيرے مبارك شي. د اللّٰهُ رَبُّ الْعِزّت عَزَّوَجَلّ د رَحمت نه دا قوي اُمِّيد دے چه د كومو بختورو د پاره دا مَدَني خوب ليدلے شوے دے اِنْ شَآءَاللّٰه تعالٰی د هغوئي خاتِمه به په اِيمان كيږي، او هغوئي ته به د مَدَني آقا صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم په خاطر جَنَّتُ الفِردوس كښې د خوږ آقا صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم گاونډ نصيب كيږي. بيا هم دا ياد ساتئ چه اُمَّتي كوم خوب اووِيني هغه شرعاً حُجَّت [يعني دليل] نه وي او د خوب د زيري په بنياد چا ته قطعي جنّتي نه شي وئيلے.

اذن سے تیرے سرِ حشر کہیں کاش! حضور
ساتھ عطار کو جنت میں رکھوں گا یارب (وسائلِ بخشش، ص۸)

هره شپه د شپيته زره بخښنه

حضرتِ سيِّدُنا عبدُاللّٰه اِبنِ مسعود رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ نه رِوايت دے چه رسُولِ اكرم صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم فرمائيلي دي: ”د **رَمَضان شريف** په هره شپه كښې آسمانونو كښې يو مُنادي [يعني غږ كوونكے] دا آواز كوي: ”اے **نسيكړه غوښتونكيه!** پوره كړه (يعني د **اللّٰه** تعالٰی فرمانبردارئ كښې **مخكښې** شه) او خوشحاله شه. او اے **شرارتي!** د شر نه قلار شه او عِبرت حاصل كړه. شته **څوك مغفرت غوښتونكے!** چه د هغه غوښتنه پوره كړے شي. شته **څوك توبه كوونكے!** چه د هغه توبه قبوله كړے شي. شته **څوك دُعا غوښتونكے!** چه د هغه دُعا قبوله كړے شي. شته **څوك سوال كوونكے!** چه د هغه سوال پوره كړے شي. **اللّٰه** تعالٰی د رَمَضَانُ الْمُبَارَك په هره شپه د روژه ماتي په وخت كښې

شپیته زره ګنهګاران د دوزخ نه آزادوي. او د اختر په ورځ د ټولې میاشتې [بخښلو شوو] هُمره د [نورو] ګنهګارانو بخښنه کیږي. (شُعَبُ الْإِیْمان ج، ص۰ حدیث۰)

د مدینے عاشقانو! رَمَضَانُ الْمُبَارَك چه راشي نو زمونږه غریبانانو مزے شي. د اللّٰه تعالیٰ په فضل و کرم د رَحمت دروازے برسیره [یعني بیرته] کړے شي او د بخښنې ډیر ډیر اِنعامونه تقسیمیږی. کاش! مونږ ګنهګارانو ته هم د رَمَضان د میاشتې په خاطر د اللّٰه تعالیٰ د خوږ محبوب صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم د رحمت نه ډکو لاسو باندې د جهنّم نه د خلاصې زیرے راکړے شي. اِمامِ اهلِسُنّت اعلیٰ حضرت اِمامِ احمد رضا خان رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ په بارګاهِ رِسالت کښې عرض کوي.

تمنّا ہے فرمایئے روزِ محشر یہ تیری رہائی کی چٹھی ملی ہے

(حدائقِ بخشش، ص ۱۸۸)

هره ورځ د لسو لکو ګنهګارانو د دوزخ نه خلاصے

سرکارِ نامدار، مَدَني تاجدار صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ارشاد فرمائي: "کله چه د رَمَضان اوله شپه وي نو اللّٰه تعالیٰ د خپل مخلوق په طرف نظر فرمائي او چه کله اللّٰه تعالیٰ د خپل کوم بنده طرف ته نظر اوفرمائي نو هغه ته به کله هم عذاب نه ورکوي. او هره ورځ لس لکه (ګنهګاران) د جَهَنَّم نه آزادوي او کله چه یو کم دیرشمه شپه وي نو په ټوله میاشت کښې ئي چه څومره آزاد کړي وي د هغوئي د شمیر هُمره په هغه یوه شپه آزاد فرمائي. بیا چه کله د وَاړه اختر شپه راشي. فرښتے خوشحالي کوي او اللّٰه تعالیٰ د خپل نور خاص تجَلِّي فرمائي او فرښتو ته فرمائي: "اے د فرښتو ډلې! د هغه مزدور

څه بدله ده چا چه کار پوره کړو؟" فرښتے عرض کوي، "هغه ته دِ پوره پوره اجر [یعني بدله] ورکړے شي. **اللّٰه** تعالیٰ فرمائي: زه تاسو ټول ګواه جوړووم چه ما دا ټول اوبخښل." (جمعُ الْجَوامِع ج ص حدیث)

د جُمُعے په هر هر ساعت کښې د لسو لکو بخښنه

حضرتِ سیِّدُنا عبدُاللّٰه ابنِ عبّاس رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنۡہُ نه رِوایت دے چه جنابِ **رَحۡمَۃٌ لِّلۡعٰلَمِین** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم فرمائي: "**اللّٰه** تعالیٰ د رَمَضان په میاشت کښې هره ورځ د روژه ماتي په وخت کښې لس لکه داسې ګنهګاران د جَهَنَّم نه آزادوي په کومو چه د ګناهونو په وجه جَهَنَّم واجِب شوے وو، او د **جُمُعے په شپه او د جُمُعے په ورځ** (یعنی د زیارت په ورځ لـمر پریوتو نه واخله د جُمُعے د ورځې لـمر پریوتو پورې) **په هر هر ساعت کښې داسې لس لس لکه ګنهګارانو ته د جَهَنَّم نه آزادي ورکولے شي کوم چه د عذاب حقدار ګرځولي شوي وي.** (اَلْفِرۡدَوۡس بِمَأثُوۡرِ الْخطاب ج ص، حدیث)

اے عاشِقانِ رَمَضان! بیان شوو مبارکو احادیثو کښې د **رَبُّ الۡاَنَام** عَزَّوَجَلَّ د خومره عظیم الشّانه اِنعامونو او اِکرام ذِکر دے. اے کاش چه! **اللّٰه** تعالیٰ مونږ ګنهګاران هم په دغه بخښلو خلقو کښې شامل کړي.اٰمِین بِجَاہِ النَّبِیِّ **الۡاَمِین** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

عصیاں سے کبھی ہم نے کنارہ نہ کیا
پر تُو نے دِل آزردہ ہمارا نہ کیا
ہم نے تو جہنم کی بہت کی تجویز
لیکن تِری رحمت نے گوارا نہ کیا

صَلُّوۡا عَلَی الۡحَبِیۡب! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

په خرچه کښې فراخي کوئ

حضرتِ سَیِّدُنا ضَمُره رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنۡهُ نه رِوایت دے چه د نبیانو د سلطان صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم د بَرَکت نه ډك فرمان دے: د رَمَضان په میاشت کښې د خپل کور د کسانو په خرچ کښې فراخي کوئ ځکه چه د **رَمَضان** په میاشت کښې خرچ کول د **اللّٰه** تعالٰی په لار کښې د خرچ کولو په شان دي. (فیضانِ شِهرِ رَمَضان مع موسوعة اِبنِ اَبِی الدُّنیا ج ص حدیث)

خیر او خیر

امیرُ الۡمُؤمِنِین حضرتِ سیِّدُنا عمر فاروقِ اعظم رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنۡهُ به فرمائیل: "هغه میاشت ته په خیر راغلے وایو کومه چه مونږه پاك کوي. پوره **رَمَضان** خیر او خیر دہ، که د ورځې روژه وي او که د شپے قیام. په دې میاشت کښې خرچ کول په جِهاد کښې د خرچ کولو درجه لري."
(تَنۡبِیۡهُ الۡغَافِلِیۡن ص)

د غټو غټو سترګو حُورې

د **حضرتِ** سَیِّدُنا عبدُ الله اِبنِ عبّاس رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنۡهُمَا نه روایت دے چه رَحمتِ عالم صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم فرمائي: چه کله د رَمَضان شریف ورومبے تاریخ راشي نو د عرشِ عظیم د لاندې نه مَثِیره نومې هوا لګي چه هغه د جَنَّت د وَنو پاڼې خوزوي. د دې هوا په لګیدو داسې زړه راښکونکے آواز اوچتیږي چه د هغے نه بهتر آواز تر ننه پورې چا نه

دے اوريدلے. دا آواز چه واوري نو **غټو غټو سترګو والا حُورې** راښکاره شي تر دې چه د جَنَّت په اوچتو **محلونو** باندې اودرېږي او وائي: "شته څوك چه مونږه د **اللّٰه** تعالىٰ نه اوغواړي چه زمونږه نكاح هغه سره اوشي؟" بيا هغه حُورې د داروغهٔ جَنَّت (حضرتِ) رِضوان (عَلَيْهِ السَّلَام) نه تپوس كوي: "دا نن څنګه شپه ده؟" (حضرتِ) رِضوان (عَلَيْهِ السَّلَام) په جواب كښې **تَلبِيَه** (يعني لَبَّيك) وائي، بيا وائي: "دا د رَمَضان د مياشتې اوله شپه ده، د جَنَّت دروازے د **اُمّتِ مُحَمَّدِيَّه** د روژه دارو د پاره برسيره [يعني بيرته] كړے شوي دي." (التّرغِيب والتّرهِيب ج ص. حديث)

دوه تِيارے لرې شي

منقول دي چه **اللّٰه** تعالىٰ **حضرتِ** سَيِّدُنا مُوسٰى كليمُ اللّٰه عَلَيْهِ السَّلَام ته اوفرمائيل: ما **اُمّتِ مُحَمَّدِيَّه** ته **دوه نُورونه** وركړي دي چه هغه د **دوو تِيارو** د ضرر (يعني نُقصان) نه **محفوظ** اوسي. سَيِّدُنا مُوسٰى كليمُ اللّٰه عَلَيْهِ السَّلَام عرض اوكړو: يا اللّٰه عَزَّوَجَلَّ هغه **دوه نُورونه** كوم كوم دي؟ ارشاد اوشو: "**نُورِ رَمَضان** او **نُورِ قرآن**. سَيِّدُنا مُوسٰى كليمُ اللّٰه عَلَيْهِ السَّلَام عرض اوكړو: **دوه تِيارے** كومې كومې دي؟ اوئې فرمائيل: "**يوه د قبر** [تِياره] او بله **د قيامت**." (دُرَّةُالنَّاصِحِين ص)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب!   صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

رَمَضان او قرآن به شفاعت كوي

روژه او قرآن به د **محشر** په ورځ د مسلمانانو د پاره د شفاعت ذريعه

جوړیږي. هغه داسې چه د **الله** تعالیٰ خوږ حبیب صَلَّی اللہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم فرمائي: روژه او قرآن به د قیامت په ورځ د بنده د پاره شفاعت کوي. روژه به عرض کوي، اے ربِّ کریم عَزَّوَجَلَّ! ما دا د ورځې د خوراك او خواهشاتو نه منع کړے وو، زما شفاعت د ده په حق کښې قبول کړې. قرآن به وائي: ما دا د شپے اوده کیدو نه منع کړے وو، زما شفاعت د ده د پاره قبول کړې. پس د دواړو شفاعتونه به قبول شي. (مُسند امام احمد ج ص، حدیث)

د یو لاك رَمَضان ثواب

حضرتِ سَیِّدُنا عبدُ الله اِبنِ عبّاس رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہ نه رِوایت دے چه سرکارِ نامدار، د مدینے تاجدار صَلَّی اللہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم فرمائي: چا ته چه په مکّهٔ مُکرّمه کښې د رَمَضان میاشت په لاس ورغله او روژه ئي اونیوله او د شپے ئي چه خومره [په اسانه] کیدے شي قیام [یعني عبادت] اوکړو نو **الله** تعالیٰ به د هغه د پاره د بل ځائے د یو لکو رَمَضان ثواب لیکي او هره ورځ به د یو غلام آزادولو ثواب او هره ورځ جِهاد کښې په اس باندې د سوَرَولو ثواب او په هره ورځ کښې نیکي او په هره شپه کښې نیکي لیکي." (اِبنِ ماجه ج ص حدیث)

کاش! چه اختر په مدینه کښې تیر کړو!

خوږو خوږو اسلامي ورونړو! د **الله** تعالیٰ د خوږ حبیب صَلَّی اللہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم د پیدائِش وطن مکّهٔ مُکرّمه ده. **الله** تعالیٰ د خپل خوږ حبیب صَلَّی اللہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم په خاطر خومره کرم فرمائیلے دے چه که د رسُولِ اکرم صَلَّی اللہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

يو غلام [يعني اُمّتي] چه که د **رَمَضان مياشت** په مکّهٔ مُکرّمه کښې تېره کړي او هم هلته روژے اونيسي او د شپے حسبِ توفيق نفلونه وغيره ادا کړي نو هغه ته به د نورو ځايونو **د يو لکو رَمَضان** هُمره ثواب ورکولے شي او هره شپه او ورځ د يو يو غلام آزادولو ثواب او يوه يوه عظيمُ الشّانه نيکي به نوره ورکولے شي. اے کاش! چه مونږ ته هم په مکّهٔ مُکرّمه کښې **د رَمَضان د مياشتې** تيرولو عظيم سعادت نصيب شي او په هغے کښې را ته د ډير ډير عبادت کولو توفيق هم نصيب شي او بيا **د رَمَضان مياشت** چه تيره کړو نو فوراً **اختر** تيرولو د پاره د خپل خوږ خوږ آقا مکّي مَدَني مصطفٰی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم روضے مبارکې ته حاضر شو او هلته د هغوئي نه په ژړا ژړا "د اختر د تُحفے" سوال اوکړو، او د شين ګُنبد والا آقا، رَحۡمَةٌ لِّلۡعٰلَمِيۡن صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم رَحمت په جوش کښې راشي او اے کاش چه! مونږ ګنهګارو ته د سرکارِ مدينه صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم د دربار مبارك نه "د اختر د تُحفے" په طور د بے حِسابه بخښنې زيرے رانصيب شي.

يانبی! عطار کو جنت میں دے اپنا جوار
واسطہ صدیق کا جو تیرا یارِ غار ہے

(وسائل بخشش۰)

صَلُّوۡا عَلَی الۡحَبِیۡب! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

آقا ﷺ به عبادت ته ملا اوتړله

اُمُّ المُؤمِنِين حضرتِ سیِّدَتُنا عائِشه صِدِّیقه رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهَا فرمائي: کله به چه د رَمَضان میاشت راغله نو زما سرتاج، صاحِبِ مِعراج صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم به د **الله** تعالٰی د عبادت د پاره ملا اوتړله او ټوله میاشت به ئې خپلې مبارکې بِسترے ته تشریف نه راوړلو."

(مُسْنَدِ اِمام اَحمَد، ج، ص حدیث)

آقا ﷺ به په رَمَضان کښې ډیرې دُعاګانې کولې

په یو بل رِوایت کښې فرمائي: چه کله به د رَمَضان میاشتې تشریف راوړو نو د حضورِ اکرم صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم رنګ مُبارك به مُتَغَیَّر [یعني بدل] شو، او د لمانځه کثرت به ئې کولو او په ډیره ژړا او زارئ به ئې دُعاګانې کولې. (شُعَبُ الْاِیمان ج ص. حدیث)

آقا ﷺ به په رَمَضان کښې ډیر خیرات کولو

حضرتِ سَیِّدُنا عبدُالله اِبنِ عبّاس رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا فرمائي: " کله به چه د رَمَضان میاشت راتله نو سرکارِ مَدِینه صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم به هر یو قیدي پرېښودلو او هر سوال کوونکي ته به ئې ورکړه کوله." (شُعَبُ الْاِیْمان ج ص حدیث)

آيا د حضورﷺ د ظاهري ژوند مُبارك په زمانه كښې به قيديان وو؟

مشهور مُفَسِّر حَكِيمُ الاُمَّت حضرت مُفتي احمد يار خان رَحۡمَةُاللهِ تَعَالٰی عَلَيۡه د بيان كړے شوي حديثِ پاك د دې حِصّے: ”هر قيدي به ئې پريښودلو“ نه لاندې په مِرأة جِلد۳ صفحه ۱٤ كښې فرمائي: حق دا دے چه دلته قيدي نه مُراد هغه كس دے څوك چه په حَقُّ الله يا حَقُّ الۡعَبۡد (يعني د الله يا د بنده په حق) كښې گرفتار وو او آزادولو نه مُراد د هغه حقونه ادا كول يا د بل په ذريعه ادا كول مُراد دي.

تېولو نه غټ سخي

حضرتِ سَيِّدُنا عبدُ الله اِبنِ عبّاس رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنۡهُمَا فرمائي: ”رَسُولُ الله صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم په خلقو كښې **تېولو نه زيات سخي دے** او د سخاوت درياب به تېولو نه زيات هغه وخت په جوش كښې وو چه كله به په رَمَضان كښې هغوئي صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم سره جِبرئيل عَلَيۡهِ السَّلَام ملاقات د پاره حاضريدو، جِبرئيلِ اَمِين عَلَيۡهِ السَّلَام به (د رَمَضَانُ الۡمُبَارَك په) هره شپه د ملاقات د پاره حاضريدلو او نبيِّ كريم رَءُوۡفٌ رَّحِيۡم صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم به هغوئي سره د قُرآنِ عظيم دَوَر فرمائيلو.“ پس رسُولُ الله صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم به د تيزې لګيدونكې هوا نه هم زيات د خير په مُعامَله كښې **سخاوت** فرمائيلو. (بُخاری ج ص حديث)

هاتھ اٹھا کر ایک ٹکڑا اے کریم! ہیں سخی کے مال میں حقدار ہم

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

زر هُمره ثواب

حضرتِ سیِّدُنا اِبراهِیم **نَخعي** رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ فرمائي: ”د **رَمَضان په میاشت** کښې د یوې ورځې **روژه** نیول [د نورو ورځو] د زرو ورځو د روژو نه غوره ده او **د رَمَضان په میاشت** کښې یو ځل تسبِیح لوستل (یعني سُبحٰنَ اللّٰہ وئیل) د دې میاشت نه علاوه د زرو ځلو تسبِیح لوستلو (یعني سُبحٰنَ اللّٰہ وئیلو) نه غوره دي او **د رَمَضان په میاشت** کښې یو **رَکعَت** کول د غیرِ رَمَضان د زرو **رَکعَاتونو** نه غوره دے. (تفسیرِ دُرِّ مَنْثُور ج ص)

په رَمَضان کښې د ذِکر فضیلت

اَمیرُ الْمُؤمِنِین حضرتِ سیِّدُنا عمر فاروقِ اعظم رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ نه رِوایت دے چه د رَسُولِ اکرم صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم فرمان دے: په رَمَضان کښې **ذِکرُاللّٰہ** عَزَّوَجَلَّ کوونکے بخښلے کیږي او په دې میاشت کښې د **اللّٰہ** تعالٰی نه سوال کوونکے محرومه نه پاتې کیږي. (شُعَبُ الْاِیمان ج ص١١ حدیث)

د سنَّتو ډکه اِجتِماع او ذِکرُ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ

خوږو خوږو اسلامي وروڼو! هغه خلق څومره خوش نصیبه دي څوک چه په دې مبارکه میاشت کښې خصوصِیّت سره **د سنَّتو ډکو اِجتِماعاتو** کښې د شِرکت کولو سعادت حاصلوي او د اللّٰہ تعالٰی نه د دُنیا او آخِرت د خیر سوال کوي. د تبلِیغِ قرآن و سُنّت د عالـمګیر غیر سیاسي تحریک **دعوتِ**

اِسلامي د سُنّتو ډکه اِجتِماع د اوّل نه واخله تر آخِره پورې تېوله په ذِکرُالله عَزَّوَجَلَّ مُشتمِله وي. ځکه چه تِلاوت، نعت شریف، د سُنّتو ډك بیان، دُعا او صلوٰة وسلام وغیره ټول په ذِکرُالله کښې داخِل دي. د دعوتِ اسلامي د اِجتِماع د برکتونو یوه نظاره اوګورئ چنانچه

د شپږو لونړو نه پس نارینه اولاد

د **مرکزُ الاولیاء** (لاهور) د یو اسلامي ورور بیان په تَصَرُّف سره عرض کووم: غالِباً د 2003ء خبره ده، یو اسلامي ورور ما ته د تبلِیغِ قُرآن و سُنّت د عالمګِیر غیر سیاسي تحریك دعوتِ اسلامي د درېې ورځو بین الاقوامي د سُنّتو ډکه اجتِماع (صحرائے مدینه مُلتان) کښې د شِرکت کولو دعوت راکړو. ما ورته عرض اوکړو چه زه د شپږو لونړو پلار یم، د کور والا مې بیا اُمِّید دے، دُعا اوکړئ چه دا ځل خُدائے **ځوئ** راکړي. هغه اسلامي ورور راباندې عجیبه انداز کښې **اِنفِرادي کوشش** اوکړو او راته اوئې وئیل، سُبْحٰنَ الله! اوس خو تاسو ته د درېې ورځو د سُنّتو ډکه اجتِماع کښې د شرکت کولو زیات ضرورت دے، د حج نه پس د شمیر په لِحاظ د **عاشِقانِ رسول** د دُنیا د ټولو نه غټه اِجتِماع (ملتان شریف) کښې شرکت اوکړئ او دُعا اوغواړئ، معلومه نه ده چه د چا په خاطر دِ بیړئ پوریوځي. د هغه خبرې زما په زړه ډیر اثر اوکړو او زه **د سُنّتو ډکه اجتِماع** (مُلتان شریف) کښې حاضِر شوم. د هغه ځائے رُوح تازه کوونکې نظارے زه تاسو ته نه شم بیانولے، ما ته په ژوند کښې

وړومبے ځل داسې زبردست روحاني سکون نصيب شو. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ! د اجتماع نه يو څو ورځې پس راته **اللّٰه تعالیٰ د سپوږمۍ په شان ښکلے مَدَني ماشوم** [يعني هلك] راکړو. د کور کسان ډير زيات خوشحاله شو. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ! زه د **دعوتِ اسلامي** مَدَني ماحول کښې شامِل شوم. اللّٰه تعالیٰ ما له يو بل **مَدَني ماشوم** [يعني هلك] هم راکړو. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ! د دې بيان ورکولو په وخت کښې ما ګنهګار ته د دعوتِ اسلامي مَدَني ماحول کښې د **قافِله ذِمّه دار** په حَيثِيَّت د خِدمت کولو سعادت نصيب دے.

د ښلوينبتو نيکو مسلمانانو په غونډه کښې يو ولي وي

خوږو خوږو اسلامي ورونړو! د دعوتِ اسلامي مَدَني ماحول او د سُنّتو ډکو اجتماعاتو کښې به رَحمتونه ولے نه نازليږي، ځکه چه معلومه نه ده چه په دې **عاشِقانِ رسول** کښې به څومره اوليائے کرام رَحِمَهُمُ اللّٰهُ تَعَالٰی وي. اعلیٰ حضرت رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَيْه فرمائي: په جَماعت [يعني ډله] کښې بَرَکت دے او **دُعاءِ مَجْمَعِ مُسْلِمِين اَقْرَب بَقَبُول**. (يعني د مسلمانانو په ګنړه کښې دُعا کول قبليدو ته زياته نزدے ده) عُلَمَاء فرمائي: **کوم ځائے چه ښلوينبت مسلمانان صالِح** (يعني نيك مسلمانان) **راجمع شي په هغوئي کښې يو وَلِيُّ الله ضرور وي.**

(فتاوٰی رَضَوِيَّه جديد ج ص، فيض القدير ج ص زير، حديث)

كه د چا ځوئ اوشي او كه لور، يا هيڅ هُم نه، په هر حال كښې شُكر كوئ

بِالفرض كه د دُعا د قبليدو اثر ښكاره نه شي نو بيا هم کِيله كول نه دي پكار. ځكه چه زمونږه خير په څه كښې دے په دې يقيناً الله تعالیٰ زمونږ نه ښه پوهيږي. مونږ ته هر حال كښې د خپل خوږ رَبُّ الْعِزَّت عَزَّوَجَلَّ شُكر گُزار بنده جوړيدل پكار دي. كه هغه ځوئ راكړي نو هم د هغه شُكر دے او كه لُور راكړي بيا هم د هغه شُكر دے، كه دواړه راكړي بيا هم شُكر دے او كه يو هم را نكړي بيا هم شُكر دے، بس په هر حال كښې شُكر شُكر او شُكر ادا كول پكار دي. سيپاره سُورَةُالشُّوْرٰى كښې د الله تَبَارَكَ وَتَعَالٰی ارشاد دے:

لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ؕ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ ؕ يَهَبُ لِمَنْ يَّشَآءُ اِنَاثًا وَّ يَهَبُ لِمَنْ يَّشَآءُ الذُّكُوْرَ ﴿۴۹﴾ اَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَّ اِنَاثًا ۚ وَ يَجْعَلُ مَنْ يَّشَآءُ عَقِيْمًا ؕ اِنَّهٗ عَلِيْمٌ قَدِيْرٌ ﴿۵۰﴾

مَفهُوم ترجمهٔ كَنْزُالْاِيمان: يواځې الله لره ده د آسمانونو او زمكې بادشاهي، پيدا كوي چه څه غواړي، پس چا لره چه اوغواړي لونړه وركړي او چا لره چه اوغواړي ځامن وركړي يا دواړه جوړه وركړي ځامن او لونړه. او چا لره چه اوغواړي شنډ ئې كړي، بيشكه هغه د عِلم او قدرت خاوند دے.(پ۲۵،الشُّوْرٰى:۴۹،۵۰)

”خَزائِنُ الْعِرفان“ کښې د آیت نمبر ۵۰ د دې حِصّے (چا له چه اوغواړي شَنډ ئې کړي) نه لاندې دي: یعني چه د هغه هډو اولاد اونشي، هغه (یعني الله تعالیٰ) مالِك دے خپل نِعمت چه څنګه غواړي تقسیموي ئې. چا له چه څه اوغواړي ورکوي ئې. په اَنبیاء عَلَیۡهِمُ السَّلَام کښې هم دا ټول حالتونه شته دے، د حضرت سَیِّدُنا **لوط** عَلَیۡهِ السَّلَام او حضرت سَیِّدُنا **شُعَیب** عَلَیۡهِ السَّلَام صرف لونړه وې، یو ځوئ ئې هم نه وو او د حضرت سَیِّدُنا **اِبراهیم** عَلَیۡهِ السَّلَام صرف فَرزندان (یعني ځامن) وو، یوه دُختر (یعني لور) ئې هم نه وه شوې او سیِّدُ الاَنبیاء حبیبِ خُدا **مُحمّد مُصطفٰی** صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَیۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ته **الله** تعالیٰ څلور فَرزَندان [یعني ځامن] عطا کړي وو او څلور صاحبزادیانې [یعني لونړه ئې ورکړي وې]. او د حضرت سَیِّدُنا **یحیٰي** عَلَیۡهِ السَّلَام او حضرت سَیِّدُنا **عِیسٰی** رُوحُ الله عَلَیۡهِ السَّلَام هیڅ اولاد نه وو“ (خزائنُ العرفان ص)

د حُضُور ﷺ د مُقَدَّس اولاد شمیر

د **دعوتِ اسلامي** د اِشاعتي اِدارے **مَکْتَبَةُ الْمَدِينه** چاپ شوې د ۳۶ صفحو رِساله ”**ژوندئ لُور ئې کوهي ته غوزاره کړه**“ کښې صفحه ۷ نه واخله ۸ کښې دي: اګر چه ”**خَزَائِنُ الْعِرفان**“ کښې د سرکارِ مدینه صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَیۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم د څلور فرزندانو کیدو ذِکر شته خو په دې کښې اختِلاف دے، د درې شهزادګانو قول هم شته او د دوو هم. چنانچه په ”**تذکِرَةُالانبیاء**“ کښې په صفحه ۸۷ کښې دي: د سرکارِمدینه صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَیۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم درې ځامن وو: **قاسِم، اِبراهیم، عبدُ الله**. یاد ساتئ: چه طیِّب، مُطیَّب، طاهِر او مُطَهَّر د هم

دوئي (يعني د حضرت عبدالله رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ) القاب وو، دا څه نور ځامن نه وو. (تذکرۃ الانبیاء ص) حضرت علّامه عبدُالمُصطَفٰی اعظمِي رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْه "**سِيرتِ مُصطفٰی**" صفحه 687 کښې لیکي: په دې خبره باندې ټول مؤرّخین (مُ. اَر. رِخِین) مُتّفِق دي چه د حضورِ اقدس صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم د اولادِ کِرامو شمار شپږ (خو یقیناً) دے. دوه فرزندان حضرت **قاسِم** او حضرت **ابراهيم** (رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا) او څلور صاحبزادیانې حضرت زینب او حضرت رُقَیَّه او حضرت اُمِّ کلثوم او حضرت فاطِمَه (رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُنَّ) خو بعضو مؤَرِّخِینو دا بیان کړي دي چه د حُضُور صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم یو صاحبزاده**عبدُالله** (رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ) هم دے چه د هغوئي لقب طَیِّب و طاهر دے. د دې قول په وجه د حضور صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم د مُقدّس اولاد شمیر ووه "۷" دے یعني درې صاحبزادګان او څلور صاحبزادیانې.

(سیرتِ مصطفٰی ص)

د رَمَضان عاشِق

مُحمّد نوم ئي یو کس وو، ټول کال به ئي لـمونځ نه کولو. چه کله به د **رَمَضان شریف** مبارکه میاشت راغله نو صفا سُتره جامے به ئي اغوستلي او پابندئ سره به ئي پینځه وخته لـمونځ کولو او د تیر کال قضا لـمونځونه به ئي هم ادا کول. خلقو ترې تپوس اوکړو چه ته داسې ولے کوے؟ هغه اوونیل: دا د رَحمت، بَرَکت، توبے او مغفرت میاشت ده، شاید چه **الله** تعالیٰ د دې عمل په سبب زما بخښنه اوفرمائي. چه کله وفات شو نو چا په خوب کښې اولیدو او تپوس ئي ترې اوکړو، مَافَعَلَ اللّٰهُ بِكَ؟ یعني

اللّٰہ تعالٰی ستا سره څه معامَله اوفرمائيله؟ هغه په جواب کښې اووئيل: زما اللّٰه عَزَّوَجَلَّ زه د رَمَضان شريف د اِحترام کولو په وجه اوبخښلم.

(دُرَّةُ النَّاصِحِين ص)

صَـلُّـوْا عَـلَى الْـحَـبِـيْـب! صَلَّى اللّٰهُ تَعالٰى عَلٰى مُحَمَّد

اللّٰہ تعالٰی بے نیازه دے

خوږو خوږو اسلامي ورونړو! تاسو اوليده! **اللّٰہ** تَبَارَكَ وَتَعَالٰی د **رَمَضان د مياشتې** په قدردان باندې څومره مهربانه دے چه په ټول کال کښې صرف د **رَمَضان په مياشت** کښې د عبادت کوونکي بخښنه ئې اوفرمائيله. د دې حِکايت نه چرې څوك دا مطلب وانخلي چه نوره خو (**مَعاذَاللّٰه** عَزَّوَجَلَّ) ټول کال د لـمونځونو رُخصت شو! صِرف **رَمَضَانُ الْمُبَارَك** کښې به روژے نيسو او لـمونځونه به کوو او نيغ به جنّت ته لاړ شو. **خوږو اسلامي ورونړو!** در اصل بخښل يا عذاب ورکول دا هر څه د **اللّٰہ تعالٰی** په مَشِيَّت [يعني په خوښه] موقوف دي، هغه بے نيازه دے. که اوغواړي نو يو مسلمان په ظاهره په يو ډير وړوکي نيك عمل اوبخښي او که اوغواړي نو د غټو غټو نيکو باوجود په خپل عدل څوك په يوه وړه ګناه اونيسي. په دريمه سيپاره کښې د **سُورَةُ الْبَقَره** په آيت کښې د بے نيازه ربّ ارشاد دے:

فَيَغْفِرُ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَّشَآءُ ؕ (پ البَقَرة:)

مفهوم ترجمۂ کنزُالاِیمان: نو چا ته چه اوغواړي (په خپل فضل اِيمان والا ته) بخښنه به ورکړي، او چا ته چه اوغواړي (په خپل عدل به) سزا ورکړي.

تو بے حساب بخش کہ ہیں بے شمار جرم دیتا ہوں واسطہ تجھے شاہِ حجاز کا

په دريو کښې درې پټ دي

خوږو خوږو اسلامي وروڼو! يوه نيکي هم پرېښودل نه دي پکار، معلومه نه ده چه د **الله** تعالیٰ کومه يوه نيکي خوښه شي، او يوه د ورړے نه وړه ګناه هم کول نه دي پکار، ځکه چه معلومه نه ده چه **الله** تعالیٰ په کومه ګناه ناراضه شي او د هغه په دردناك عذاب کښې اخته شو. خليفۀ اعلیٰ حضرت، فَقِيهِ اعظم سيِّدُنا **ابُو يوسُف محمّد شريف مُحَدِّث** کوټلوي رَحمَةُالله تَعَالٰی عَلَيْه نه منقول دي: ”**الله** تعالیٰ درې څيزونه په درې څيزونو کښې **مَخفی** (يعني پټ) کړي دي، ﴿۱﴾ خپله رضا ئې په خپل اطاعت [يعني فرمانبردارئ] کښې او ﴿۲﴾ خپله ناراضي ئې په په خپله نافرمانئ کښې او ﴿۳﴾ خپل اولياء ئې خپلو بندګانو کښې [پټ کړي دي].“ (تَنبِيهُ الغَافِلِين ص) د دې قول نقل کولو نه پس فقِيهِ اعظم رَحمَةُاللهِ تَعَالٰی عَلَيْه فرمائي: ”لٰهٰذا هر طاعت او هره نيکي کول پکار دي ځکه چه معلومه نه ده په کومه نيکئ هغه راضي شي او د هرې بدئ نه بچ کيدل پکار دي ځکه چه معلومه نه ده هغه په کومه بدئ ناراضه شي. که هغه بدي هر څومره صغيره (يعني وړه) وي. مَثَلًا (بے تپوسه) د چا په ډکي [يعني د لرګي په چخچې په غاښونو کښې] خِلال کول په ظاهره يوه ډيره معمولي خبره ده. يا د يو ګاونډي په خاوره د هغه د اجازت نه بغير لاس وِينځل يوه ډيره معمولي خبره ښکاري. خو کيدے شي چه هم په دې بدئ کښې د **الله** تعالیٰ ناراضګي پټه وي ځکه د داسې وړو وړو خبرو نه هم بچ کيدل پکار دي. (اخلاقُ الصَّالِحِين ص)